

Neushoorns in gevangenschap, deel 2

door Marc Damen

De Nederlandse dierentuinen met neushoorns:

TUIN	SOORT	RUIMTE	SAMEN- STELLING	JONGEN
Artis-Amsterdam	Indische	50 m ²	1-0	geen
Blijdorp-Rotterdam	Indische	100 m ²	1-0	1
Noorder Dierenpark Emmen	Witte	1,5 ha	1-1	geen
Burgers' Dierenpark-Arnhem	Witte	2500 m ²	resp. 2-6 en 1-1	6
Beekse Bergen-Hilvarenbeek	Witte	8 ha.	2-5	11

ARTIS

De Amsterdamse dierentuin was de eerste dierenverzameling in Nederland waar men zich aan neushoorns kon vergapen (de eerste - een Sumatraanse - arriveerde in 1881, de tweede, van dezelfde soort, in 1896), maar daar staat tegenover dat hij (men heeft er slechts 1) nu wel het slechtst gehuisvest is. Over het binnenverblijf van 4 bij 4 meter valt nog wel te praten, maar het buitenverblijf is duidelijk veel te klein voor meer dan die ene Indische- of Pantserneushoorn, die de jubilaris rijk is, zeker in verhouding die zijn burens, de olifanten tot hun beschikking hebben. Het is duidelijk dat de neushoorn achter de olifanten weggedrukt is en men geeft zelf ook toe dat de enige reden waarom Artis nog een neushoorn in haar poorten moet hebben is dat een dierentuin een aantal vaste dieren, als apen, zebra's, olifanten en ook neushoorns in haar collectie moet hebben en dat geldt zeker voor een stadsdierentuin als Artis, vindt men aldaar. Maar het is duidelijk, dat de olifanten voorrang hebben.

In 1986 verbouwde men nog het tweede neushoornbinnenhok tot nachtverblijf voor een tweede olifantenbul, waarmee tevens de weg voor een tweede neushoorn afsloot. Toegegeven: het is gemakkelijker

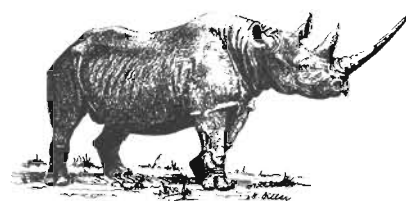
om aan een olifantenbul te komen dan aan een vrouwelijke Indische neushoorn waar er slechts zo'n 30 van in gevangenschap leven. De verklaring voor het feit dat er in Artis nooit jonge neushoorns geboren zijn is waarschijnlijk dat er veel te weinig ruimte is om een beetje territoriumgedrag te ontwikkelen en er waren zelden 2 fokrijpe neushoorns.

Mijns inziens moet Artis of geen neushoorns meer in haar collectie houden of eerst ruimte (de voormalige rangeerterreinen?) creëren om een wat groter perk aan te leggen alvorens men een of meerdere exemplaren aanschafft. Tenslotte valt over de Artis-Neushoorn te zeggen dat hij in het kader van de actie "Artis 150 jaar" geadopteerd is door omroep Veronica en Rob de Boer producties. De dikhuid heeft de naam "Countje" gekregen, naar het popprogramma "Countdown".

BLIJDORP

De situatie van de neushoorn in "onze" diergaarde zal u allen wel bekend zijn en ook van het Masterplan houdt de directie ons goed op de hoogte, maar toch nog even wat gegevens om goed te kunnen vergelijken. In verhouding tot Artis is de Indische- of Pantserneushoorn beter gehuisvest, al is de huidige situatie ook niet echt

om over naar huis te schrijven. Zoals ik net al zei komt hier gelukkig binnenkort verandering in, dankzij de steun van de vrienden! Overigens vonden de dikhuiden de naar onze huidige maatstaven enigszins krappe behuizing geen belemmering om voor nageslacht te zorgen.

Zwarte neushoorn

Dit gebeurde op 29 augustus 1960 toen de zwarte neushoorn "Laura" uit de ouders Sonny en Meru geboren werd. Viermaal heeft Blijdorp een zwarte neushoorn ontvangen en 1 paartje zorgde dus voor een dochter. In 1962 verhuisde Laura naar de dierentuin van Dublin, en haar vader is kort hiervoor aan een longontsteking gestorven. En omdat er een chronisch tekort aan vrouwtjes was, verhuisde Sonny naar een andere dierentuin. In 1963 kwamen er 2 witte- of breedlipneushoorns uit het Umfalozi-reservaat, welke volgens mij minstens 7 jaar in de Diergaarde bleven. Zij waren toen niet alleen de eerste witte neushoorns die in Nederland te zien waren, maar tevens de duurste dieren die Blijdorp ooit had aangekocht. Het verblijf meet ongeveer 10 bij 10 meter en is half rond, maar hierbij dient te worden opgemerkt dat het er zowel voor mens als voor dier (en gelukkig worden de wensen van laatstgenoemde steeds vaker gehoord) aanzienlijk groter uitziet dan dat van hoofdstedelijke dierentuin. Dit komt door een simpele handgreep, nl. het plaatsen van een houten schotje van spoorwegbilzen dat het perk a.h.w. in tweeën deelt waardoor de dikhuid zich een beetje kan afzonderen. Ook het binnenverblijf biedt deze moge-

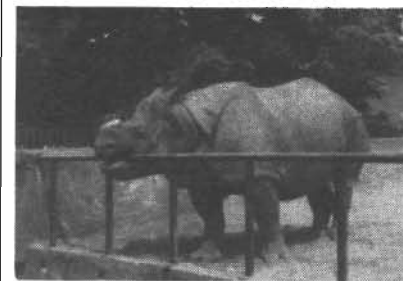
lijkheid: het bestaat uit een eetruimte met achterin een slaapruijnte. Het feit dat Blijdorp slechts 1 neushoorn houdt is gelegen in drie zaken:

1. Het huidige verblijf is, met de huidige opvattingen die heersen over het houden van dieren in gevangenschap, niet groot genoeg voor het optimaal houden van meer dan 1 neushoorn.

2. Het is moeilijk om aan een vrouwtjes-Pantserneushoorn te komen, omdat ze zeer zeldzaam zijn en de regeringen in Nepal en China een uitvoerverbod hebben ingesteld + dat er van deze soort slechts 75 in gevangenschap leven, waarvan 40 mannetjes!

3. Natuurlijk koopt de directie zo vlak voor de verbouwing geen neushoorn.

Overigens was de bedoeling dat de aanwezige neushoorn tijdens de verbouwing enige tijd naar de dierentuin van Keulen zou gaan in "breeding-loan", maar daar heeft men reeds een andere stier.

Indische neushoorn in Blijdorp

Tenslotte wil ik mijn hoop uitspreken dat Blijdorp dankzij de Vrienden en dankzij het Masterplan een goede huisvesting zal krijgen, want naast jonge ijsbeertjes en jonge olifantjes behoren ook jonge neushoortjes tot publiekstrekkingen van de eerste orde.

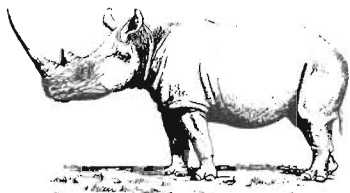
NOORDERDIERPARK

Hoewel het Noorder Dierenpark in Emmen een van de modernste dierenparken in Europa is en haar neushoorns behoort-

lijk wat ruimte kan geven (de Afrikasavanne meet ruim 1 ha), is men er nog niet in geslaagd om nageslacht van de witte neushoorn te krijgen. Hiervoor kunnen meerdere redenen zijn:

1. Hier heeft men slechts één paartje, terwijl deze soort in de natuur in groepjes leeft. Het kan dat het mannetje zijn seksuele belangstelling voor het vrouwtje verloren heeft. Het gebeurt slechts zelden dat in dierentuinen, waar men slechts twee van deze dieren houdt, jongen geboren worden. Er zijn uitzonderingen (het in de Allwetterzoo in Münster (West-Duitsland) levende paar heeft tot nu toe 3 jongen gekregen), maar dit is eerder uitzondering dan regel.

2. Het blijkt, dat de helft van de witte neushoornwijfjes zowel in gevangenschap als in de vrije natuur onvruchtbaar is! Misschien is dat bij dit vrouwtje ook wel het geval.

Witte neushoorn

Overigens is de buitenaccommodatie best geschikt voor 3 of 4 neushoorns. De Afrikasavanne waar naast neushoorns ook andere afrikaanse steppendieren zoals zebra's, giraffes, verscheidene soorten antilopen, struisvogels en kraanvogels leven, meet dus ruim 1 ha en bestaat uit een kuil van zo'n drie à vier meter diep, zodat men dieren als giraffes op ooghoogte kan zien, en in het midden een heuvel zodat men (men kan er omheen lopen) van de ene kant de andere niet kan zien, wat het ruimtegevoel voor mens en dier versterkt. Het veld is begroeid met gras, dus geen zandbak

zoals in de meeste tuinen het geval is, en er liggen enkele rotspartijen en boomstammen waarachter de dieren zich kunnen verschuilen en/of afzonderen. Wat wel opvalt is dat de neushoorns hier er veel beter uitzien dan in de dierentuinen met kleinere verblijven, waar de dieren zich uit verveling beginnen te schuren. Nee, deze twee zijn de hele dag bezig het gras kort te houden.

De reden waarom men slechts twee neushoorns houdt moeten we zoeken in de binnenaccommodatie: voor het optimaal houden van 3 of 4 neushoorns zijn minstens evenzoveel nachthokken nodig en men heeft nu slechts twee binnenhokken van 5 bij 5 meter. Er bestaan echter wel plannen om een nachtverblijf te bouwen, maar men is nu bezig met de olifanten, nijlpaarden en roofdieren. Als er eenmaal nachtverblijven zijn en er zijn 1 of 2 vrouwtjes bijgekomen, zodat manlief wat actiever wordt, zal nageslacht zeker niet uitblijven.

BURGERS' DIERENPARK

De oprichter van het dierenpark, dat zijn tenten tegenwoordig nabij Arnhem heeft opgeslagen, zou wel nooit hebben durven dromen dat in "zijn" dierenpark vrijwel ieder jaar een neushoorn zou worden geboren. We kunnen dit dierenpark met recht een "neushoornfokker" noemen.

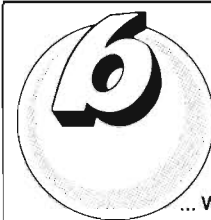
Hier heeft men nl. en ruimte en een groep in het safaripark en daarbij heeft men in de dierentuin een perk op "Blijddorpformaat". Hierin bevindt zich een paartje witte neushoorns. Opvallend is dat daar nog nooit neushoorns gepaard hebben, terwijl ze dat 400 meter verderop in het safaripark wel doen (tot nu toe reeds 6 keer met succes!). In het safaripark lopen in een gebied van zo'n kwart hectare een mannetje, vijf volwassen vrouwtjes en twee jongen waarvan de jongste op 1 januari 1988 geboren is.

Burgers's heeft de witte neushoorn uit

Afrika waar er nog zo'n 5000 leven. De tot 3500 kilo wegende "lieverdjes" zitten hier achter schrikdraad terwijl men in de Beekse Bergen dezelfde soort gewoon tussen de auto's laten lopen. Men heeft bewust voor deze oplossing gekozen omdat er in Beekse Bergen continu een verzorger bij moet staan en dat is veel duurder.

De neushoornfok in Arnhem startte einde jaren '70 toen men besloot ook de neushoorns van het dierenpark in het safaripark, dat eind jaren '60 geopend werd, te zetten en tevens werden er nog verscheidene dieren aangekocht. Vrijwel dadelijk kwam de fok op gang.

Wordt vervolgd

broere reizen

en dáármee uit

WIST U DAT:

- ... wij de dierentuinreis naar Berlijn in 1986 verzorgden?
 - ... wij de jubileumreis 1988 voor U organiseerden?
 - ... wij hotelreserveringen over de hele wereld voor U boeken?
 - ... wij sterk zijn in stedenreizen?
 - ... wij groepsreizen "op maat" leveren?
 - ... al Uw vakantiewensen vervullen op één van onze 29 reisburo's?
- Voor informatie: 01859 - 17600

AANMELDING LEDEN

(BLOKLETTERS S.V.P.)

Naam: _____

Voorletters: _____

Adres: _____

nr.

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Geb. datum: _____

Giro/banknr.: _____

geeft zich hierbij op als lid en verzoekt om toezending van een acceptgiro.

Bovenstaand lid is opgegeven c.q. nevenstaande artikelen zijn besteld door:

BESTELKAART KIOSK

Aantal	Nummer	Omschrijving	Prijs
	090	Nijlpaard, rose	12,50
	091	Idem, grijs	12,50
	095	Set nijlpaarden	22,00
	003	Dwergnijlpaard, tin	40,00
	004	Idem, op marmer	45,00

Datum:

Handtekening:

Vergeet uw naam en adres niet!